ПрАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут права та безпеки ім. Володимира Великого

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XI Міжнародної науково-практичної конференції

«Розвиток української держави в умовах активізації євроінтеграційних процесів»

08 травня 2026 р.

м. Київ

Горох Д.О.
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права та безпеки
ім. князя Володимира Великого ПрАт «ВНЗ» МАУП»
Науковий керівник:
Пиняга Р.О.
Кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правоохоронної та
антикорупційної діяльності
Навчально-наукового інституту права та
безпеки ім. князя Володимира Великого ПрАТ ВНЗ МАУП

Розвиток системи забезпечення Національної безпеки в сучасній Україні

Сучасна архітектура національної безпеки України за останнє десятиліття пройшла шлях від фрагментарної пострадянської структури до

багаторівневого інтегрованого механізму. В основі цієї трансформації лежить перехід від вузькомілітарного розуміння безпеки до концепції «всеохопної стійкості». Система національної безпеки є складним механізмом, який не просто виступає фундаментом для досягнення національних інтересів, а й перетворює теоретичні стратегічні рішення у практичну взаємодію всіх залучених учасників – від вищого керівництва держави до громадських об'єднань.

Фундаментальний зсув у системі управління відбувся із прийняттям Закону України «Про національну безпеку України» у 2018 році. Цей закон де-факто став «конституцією» сектору безпеки, оскільки вперше на законодавчому рівні впровадив стандарти НАТО щодо цивільного демократичного контролю.

Управлінська інновація закону полягає у розмежуванні повноважень:

1. РНБО України консолідує функції координації та контролю.

2. Міністерство оборони фокусується на політичному управлінні та ресурсному забезпеченні.

3. Генеральний штаб ЗСУ зосереджується на безпосередньому плануванні та проведенні воєнних операцій.

Такий розподіл функцій усуває дублювання та підвищує оперативність прийняття рішень, що є критичним в умовах гібридних загроз.

Трансформація системи безпеки отримала своє логічне завершення у Стратегії воєнної безпеки 2021 року, яка впровадила принцип «всеохопної оборони». На відміну від класичної моделі оборони силами виключно регулярної армії, українська модель передбачає залучення всього національного потенціалу.

Реалізація документу здійснюється через розгортання національного спротиву, де формування Сил територіальної оборони та легітимізація руху опору забезпечують трансформацію кожного регіону на неприступний оборонний вузол. Цей процес тісно інтегрований із цивільно-військовим співробітництвом, що передбачає гнучке залучення волонтерських ініціатив і приватного бізнесу до логістичних ланцюгів Збройних Сил. Окрім того, ключову роль відіграє міжвідомча координація, яка дозволяє сформувати єдиний замисл оборони, підпорядковуючи дії правоохоронних структур, спеціальних служб та підрозділів ДСНС загальній стратегії стримування агресії.

Важливим аспектом, який часто ігнорувався у попередні роки, є воєнно-економічний потенціал. В умовах глобалізації та затяжних конфліктів фінансова стабільність є такою ж зброєю, як і конвенційне озброєння.

Економічна політика держави в контексті безпеки сьогодні виконує три стратегічні завдання: фінансову мобілізацію, розвиток оборонно-промислового комплексу та забезпечення енергетичної незалежності.

Механізм забезпечення стабільного фінансування сектору оборони згідно із законодавчими нормами має становити не менше 5% від валового внутрішнього продукту. Реалізація цього завдання в умовах тривалого воєнного стану вимагає застосування специфічних податкових та митних інструментів, спрямованих на акумуляцію внутрішніх ресурсів та стимулювання оборонних видатків. Це передбачає не лише пряме бюджетне асигнування, а й створення особливих правових режимів для підприємств стратегічних галузей, оптимізацію адміністрування податків для підтримки ліквідності державного сектору та активне залучення міжнародної макрофінансової допомоги як стабілізуючого фактора для національної валюти та інфляційних процесів.

Паралельно із фінансовим забезпеченням відбувається стратегічна трансформація оборонно-промислового комплексу, де ключовим вектором розвитку є перехід від прямого імпорту готового озброєння до моделей спільного виробництва та глибокої локалізації іноземних технологій. Такий підхід дозволяє створювати значну внутрішню додану вартість, стимулювати науково-технічні розробки та забезпечувати технологічну автономність збройних сил. Публічне управління в цій сфері зосереджується на формуванні державних кластерів, підтримці інноваційних стартапів у сфері Defense Tech та створенні довгострокових контрактних зобов'язань, які гарантують інвесторам стабільність, а державі – безперебійне постачання засобів ураження та захисту незалежно від зовнішніх логістичних коливань.

Фундаментом загальної національної стійкості виступає енергетична незалежність, яка в умовах гібридної агресії перетворюється з суто економічного показника на критичний фактор державної безпеки. Захист об'єктів критичної інфраструктури від енергетичного шантажу та фізичного знищення реалізується через розбудову децентралізованої енергетичної системи, диверсифікацію джерел постачання енергоносіїв та інтеграцію української енергосистеми до європейської мережі ENTSO-E. З погляду стратегічного управління, це передбачає створення резервних потужностей, впровадження інтелектуальних систем управління мережами та посилення фізичного і кібернетичного захисту енергетичних вузлів, що у сукупності мінімізує вразливість держави до зовнішнього тиску та забезпечує безперервність функціонування всіх ланок національної безпеки.

Сучасне публічне управління у сфері безпеки неможливе без цифрових інновацій. Цифрові практики перетворюють систему безпеки на

«живий організм». Впровадження ситуаційних центрів та інтегрованих систем управління (наприклад, Delta) дозволяє реалізувати принцип мережецентричної війни.

Цифрова трансформація забезпечує збір та аналіз даних з поля бою, супутників та розвідувальних джерел у режимі реального часу; скорочення часу від виявлення цілі до її ураження (або від ідентифікації кіберзагрози до її нейтралізації) за рахунок автоматизації процесів, створення національної системи кібербезпеки, яка захищає не лише державні реєстри, а й банківську систему та зв'язок.

Стратегія національної безпеки 2020 року визначила стійкість як ключовий пріоритет. У публічному управлінні це означає перехід від стратегії «уникнення ризиків» до стратегії «управління наслідками». Держава визнає, що неможливо захиститися від усіх атак на 100%, тому критично важливо забезпечити швидке відновлення (recovery).

Це стосується адаптивності енергомереж, стійкості інформаційного простору до дезінформації та психологічної готовності суспільства до тривалого спротиву. Юридичним підтвердженням цього став Указ Президента № 56/2022, який акцентує увагу на протидії розвідувально-підривній діяльності та зміцненні внутрішньої єдності як фактора державної безпеки.

Розвиток системи забезпечення національної безпеки в сучасній Україні – це процес переходу до складної, адаптивної та технологічної моделі управління. Вона базується на трьох «китах»: військовій всеохопній обороні, економічній самодостатності та цифровій перевазі.

Ключовим завданням для наукової спільноти та державних управлінців залишається подальша гармонізація вітчизняного законодавства зі стандартами НАТО та розвиток інституційної спроможності органів влади діяти в умовах невизначеності. Україна сьогодні не просто споживає безпеку, а формує нові світові стандарти стійкості, де публічне управління стає головним інструментом виживання нації.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII.

2. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 №2469-VIII.

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року "Про Стратегію воєнної безпеки України": Указ президента України від 25.03.2021 №121/2021.

4. Філіппова В. Д. Стратегічний механізм забезпечення національної безпеки. Вісник ХНТУ. Херсон. 2024.

5. Єжеєв М. Система забезпечення національної безпеки як складова публічного управління країни. Публічно-управлінські та цифрові практики. 2024.

6. Телегін В.В. Вплив економічної політики на забезпечення національної безпеки України. Київ. 2024.

7. Ч. І / В. А. Омельчук, М. П. Стрельбицький, С. Г. Гордієнко та ін.; за заг. ред. А. М. Кислого і М. П. Стрельбицького. Забезпечення національної безпеки за основними напрямами життєдіяльності України: навчальний посібник. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 304 с.

8. Миргород-Карпова В.В, Корощенко К.Р. Система забезпечення національної безпеки механізм діяльності та проблеми галузі. Юридичний електронний журнал. Суми. 2022.